

DIAMO

Manuál jednotné vizuální komunikace státního podniku DIAMO

Ma

Inovace
a udržitelnost
DIAMO
Fárání
a čmárání
s citem
DIAMO
28
ŘSP
STRÁŽ
PŘÍBRAM
KARVINÁ
HBZS
DIAMO
LÍDR
TRANSPARENTNÍ,
GARANTUJEME
UNIKÁTNÍ ZNALOSTI
VRACÍME KRAJINĚ
JEJÍ TVÁŘ
ODPOVĚDNÝ
ZAMĚSTNAVATEL
ATRAKTIVNÍ PRACOVNÍ
PŘÍLEŽITOST
ID 043569
Jan Novotný
Provozní manažer
DIAMO
Vracíme
krajině
její tvář
DIAMO
DIAMO

Jednotná vizuální komunikace

Jednotná vizuální komunikace je vizuální styl a způsob, kterým podnik komunikuje s veřejností. Vyjadřuje jeho filozofii a vychází z jeho poslání.

Základními prvky tohoto stylu jsou logo, písmo, barvy a doplňkové prvky. Společně tvoří nezaměnitelnou vizuální podobu, charakterizují jeho kvality a zvyšují obecné povědomí o podniku.

Jejich podoba a způsoby užití jsou kodifikovány tímto manuálem. Manuál obsahuje pravidla, doporučené varianty a příklady jejich užití. Smyslem manuálu není vytvoření popisného dokumentu, který by svou komplikovaností v praxi odrazoval od každodenního užívání. Naopak, omezuje se na stanovení a popis základních stavebních prvků vizuálního stylu společnosti, formulaci zásad práce s těmito prvky a ukázky jejich běžných aplikací. Jakékoliv jiné materiály, jež nejsou v tomto manuálu explicitně popsány, musí být připraveny způsobem nevybočujícím z koncepce, kterou manuál stanovil. V případě pochybností je vhodné konzultovat konkrétní situaci se správci jednotného vizuálního stylu.

Část 1 představuje logo společnosti, jeho konstrukci a způsob užití. Dále definuje základní a doplňkové barvy, základní a doplňkové písmo společnosti i práci s typografií. Představuje také komunikační prvky a účel i způsob jejich použití.

V části 2 jsou představeny základní merkantilní tiskoviny a prezentační materiály, práce s piktogramy a fotografiemi.

Část 3 řeší online materiály a sociální sítě.

Část 4 obsahuje řešení vybraných prostorových aplikací, jako jsou budovy, dopravní prostředky společnosti, oděv, reklamní předměty atd.

Obsah části 01

Logo

1.1 Základní provedení loga a jeho konstanty 10
1.2 Rozkres a proporce loga 12
1.3 Ochranná zóna 13
1.4 Minimální velikost 14
1.5 Základní barevné provedení loga 15
1.6 Základní černobílé provedení loga 16
1.7 Příklady zakázaných provedení loga 17
1.8 Logo s doprovodným textem – claimem 18
1.9 Použití logotypu samostatně 20
1.10 Příklady použití logotypu samostatně 21

Barvy

1.11 Základní barvy a jejich definice 24
1.12 Základní barvy – možnosti použití 25
1.13 Doplňkové barvy a jejich definice 26
1.14 Doplňkové barvy – možnosti použití 27
1.15 Logo na ploše barev společnosti 28
1.16 Logo na obecné barevné ploše 29
1.17 Logo na fotografii 30
1.18 Příklady zakázaných použití loga na fotografii 32

Komunikační prvky

1.19 Základ vizuální komunikace 36
1.20 Komunikační prvky 37
1.21 Definice vztahu komunikačních prvků 38
1.22 Rytmus a barevnost komunikačních prvků 40
1.23 Příklady použití 42
1.24 Zakázané varianty 44
1.25 Co není komunikační prvek 45

Písmo/Typografie

1.26 Základní písmo – definice 48
1.27 Základní písmo – ukázka 49
1.28 Základní písmo – typografie 50
1.29 Doplňkové písmo – ukázka 51
1.30 Pomůcka – písmová osnova a míry 52

Lo

Základní provedení loga a jeho konstanty

1.1 Logo státního podniku DIAMO je klíčovým identifikačním prvkem a významným nástrojem marketingové komunikace. Má podobu kombinované grafické značky.

Logo tvoří dvě konstanty. První (a) je grafický symbol – stylizované písmeno D se šipkou umístěnou v levém horním rohu. Druhou (b) konstantou je logotyp neboli písmová značka – název společnosti, vyvedený v originální grafické podobě.

Grafický symbol drží maximálně jednoduchou a současně maximálně výraznou plnou siluetu písmene D. Tu narušuje pouze v levém horním rohu náznak vnitřní kontury, který tvoří symbolickou šipku, směřující vzhůru – ta vyjadřuje proměnu, růst, kultivaci. Logo doplňuje originální písmová značka (logotyp) s tvary korespondujícími s grafickým symbolem. Logotyp je možné používat i samostatně tam, kde to dovolí účel, a kde je zřetelná vizuální komunikace DIAMO vcelku – například na reklamních předmětech.

Logo musí být užíváno vždy tak, aby bylo dobře viditelné a čitelné.
Volba vhodné verze (pozitiv/negativ) je odvozena především od podkladu, na němž má být logo uplatněno.
Logo se používá zásadně v originální digitální podobě (vektorová grafika). Není přípustné ho znovu konstruovat či překreslovat.

a

b

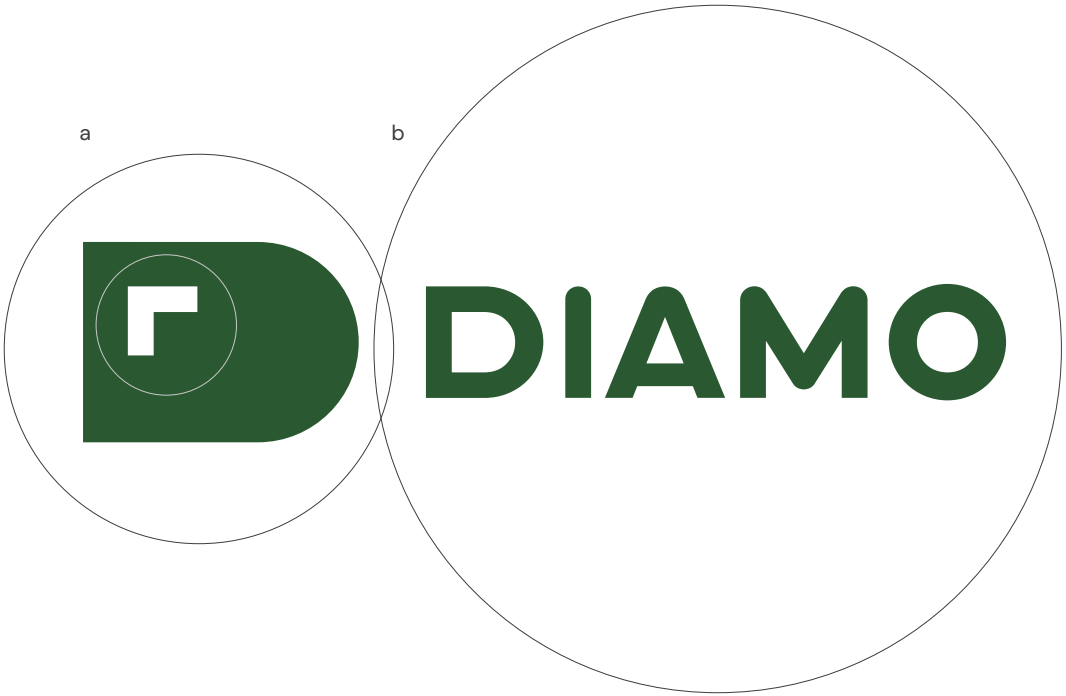

a
Grafický symbol

Je součástí loga, nesmí se používat samostatně (výjimkou je favikon).

Nesmí se měnit barvy (výjimkou je černobílá verze).

Nesmí se používat na spad.

Šipka v rohu je průhledná.

b
Písmová značka (logotyp)

Lze používat samostatně. V tom případě lze použít v základní tmavě zelené barvě, ve světle zelené, černé nebo bílé barvě.

Nesmí se používat na spad.

Rozkres a proporce loga

1.2 Základní logo společnosti tvoří grafický symbol D se šipkou a logotyp DIAMO.
Rozkres ukazuje vztah základních prvků – velikost grafického symbolu D, přesné umístění šipky v rohu a její velikost, logotyp DIAMO a vyrovnání jednotlivých liter logotypu.

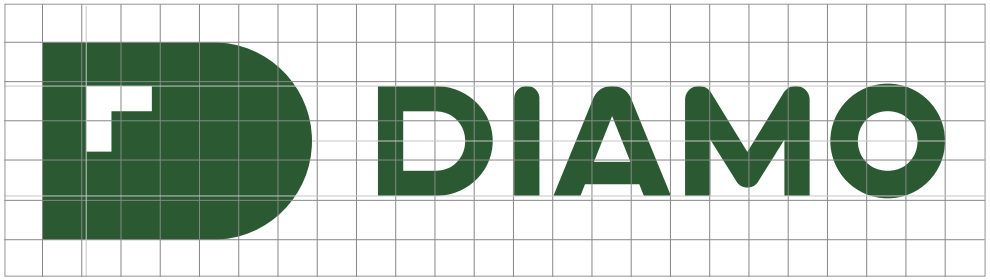

Ochranná zóna

1.3 V bezprostřední blízkosti loga nesmějí být umístěny žádné další grafické prvky nebo jiné logo. Minimální velikost pole, do kterého by neměly další prvky zasahovat, se označuje jako ochranná zóna. Velikost plochy ochranné zóny se určuje dle předpisu níže, kdy „X“ je výška písmene „D“ logotypu.

Minimální velikost

1.4 Logo musí být vždy tak velké, aby nebyla narušena jeho čitelnost či správná reprodukce.
V soutisku barev (CMYK) je ≈30 mm na šířku a v černobílé variantě (nebo v přímé barvě) je ≈25 mm.
V případě použití písmové značky DIAMO je minimální předepsaná šířka v soutisku ≈20 mm,
a v černobílé verzi nebo v tisku přímou barvou je ≈15 mm.

≈25 mm

≈30 mm

≈15 mm

≈20 mm

Základní barevné provedení loga

1.5 Základní (a) barevné provedení loga je znázorněno na této stránce.
V inverzním (b) provedení na tmavém podkladu je logo v bílé barvě.
Tyto varianty a jejich použití na barevné ploše jsou definovány v kapitole 1.15. a 1.16.

a

b

Základní černobílé provedení loga

1.6 Pokud technologie neumožňuje použití barevného provedení, používá se černobílá verze loga.
Pozitiv (a) na bílém a negativ (b) na černém pozadí.
Pokud je pozadí v odstínech černé barvy, pravidlo je: do 49 % černé se používá základní verze loga (a).
Od 50 % černé se používá inverzní varianta (b). Pravidla jsou popsána v kapitole 1.16.

a

b

Příklady zakázaných provedení loga

1.7 Všechny povolené varianty loga DIAMO jsou stanoveny tímto manuálem.
Vytvářet další varianty či upravovat proporce je zakázáno.

Neměníme poměr jednotlivých prvků,
ani je nedeformujeme.

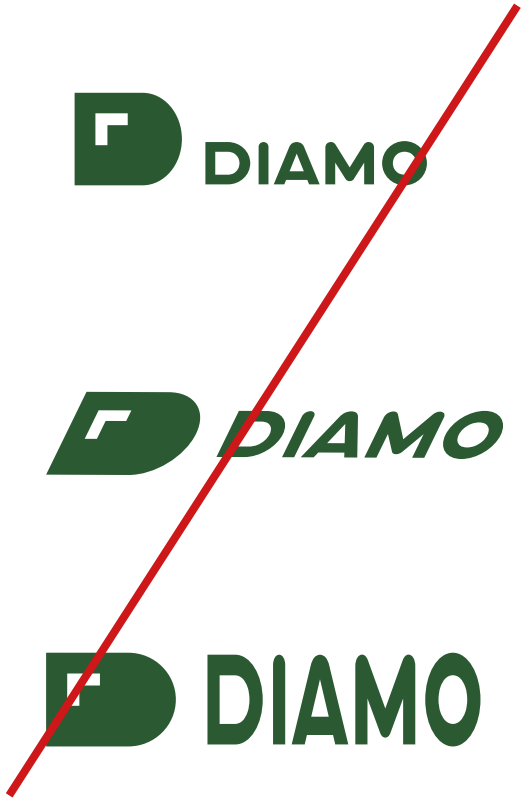

Neměníme barevnost jednotlivých prvků.

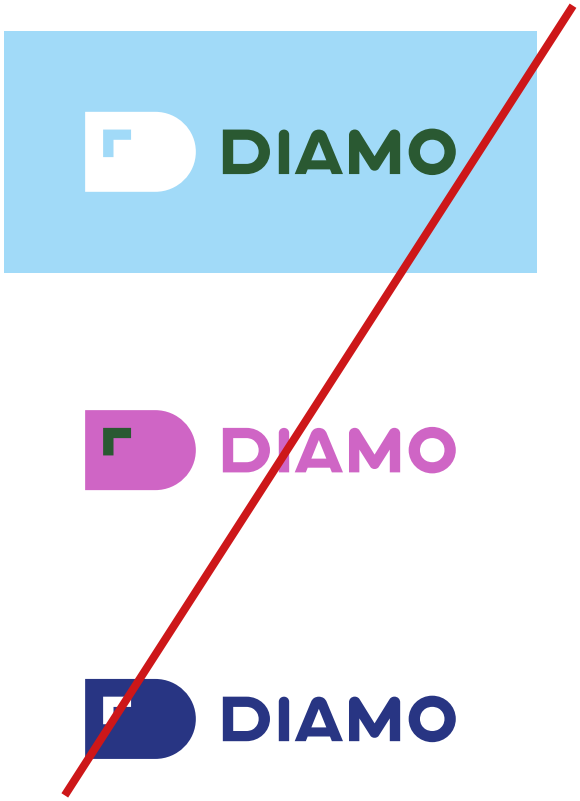

Logo s doprovodným textem – claimem

1.8 Logo může být doplněno o claim s přesně specifikovaným umístěním a barevností.
V online prostoru a na reklamních předmětech je možné použít claim mimo logo. V tom případě je potřeba s textem pracovat citlivě, při použití písma předepsaného pro DIAMO.
Maximální šířka doprovodného textu je stanovena na šířku logotypu DIAMO. Doporučujeme jeden řádek doprovodného textu. V textu používáme minusky s první verzálkou na začátku věty.

Horní dotažnice verzálky na začátku věty doprovodného textu je zarovnaná na spodní účaří symbolu D.

Barva textu má stejnou specifikaci základní tmavé zelené jako celé logo.

Použití písmové značky samostatně

1.9 Písmovou značku je možné oddělit od grafického symbolu a použít samostatně v rámci komunikace, kdy na materiálech jsou použity komunikační prvky (viz kapitoly 1.19–1.23). Není tedy nutno pracovat vždy s celým logem.
Pro sdělení/poselství/informaci jsou určeny výhradně komunikační prvky – kontejner, kruh a text. Písmová značka v takovém případě pomáhá jako podpora a jako posílení vnímání podniku DIAMO.

Příklady použití písmové značky samostatně

1.10

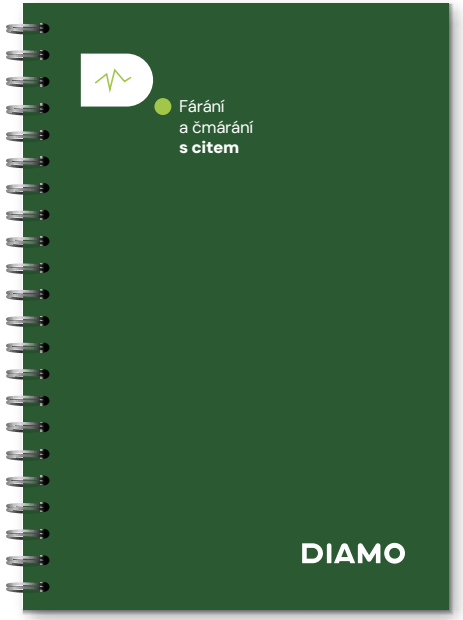

Ba

Základní barvy a jejich definice

1.11 Barvy jsou jedním ze základních prvků identifikace společnosti.
Tmavá zelená je primární základní barva DIAMA. Dalšími signifikantními základními barvami jsou světle zelená a bílá.

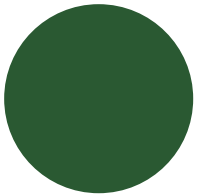

PRIMÁRNÍ ZÁKLADNÍ BARVA
TMAVÁ ZELENÁ
LES

CMYK: 83/40/90/38
RGB: 42/89/50
#2A5932
PANTONE: 357 C, 349 U
RAL: 6035

SVĚTLE ZELENÁ
LOUKA

CMYK: 45/0/85/0
RGB: 162/199/72
#A2C748
PANTONE: 374 C, 373 U
RAL: 6018

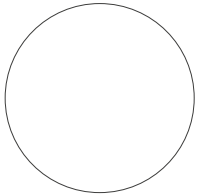

BÍLÁ
ČISTOTA

CMYK: 0/0/0/0
RGB: 255/255/255
#FFFFFF
PANTONE White
RAL: 9016

Doporučený poměr zastoupení základních barev

Barvy RGB nebo hexadecimální se používají v aplikacích a dokumentech určených k zobrazování na displeji nebo k promítání.

Přímé barvy PANTONE („C – Coated" pro lesklý natíraný papír, „U – Uncoated" pro matný nenatíraný papír) a soutiskové barvy CMYK jsou určeny pro tisk.

RAL barvy označují nátěrové hmoty.

Pokud vznikne potřeba určit barvu pro jiný vzorník, je důležité vybírat nejbližší barvu dle vzorníku PANTONE. Kodifikovaný systém barev PANTONE (označovaný jako PMS, PANTONE Matching System) je mezinárodně uznávaný standard pro určování barev.

Základní barvy – možnosti použití

1.12 Světle zelenou je možné použít v procentech sytosti.
Tmavá zelená a bílá zůstávají v 100% sytosti. Jejich průhlednost je možná pouze v online prostoru. Přesné použití je v kapitole zaměřené na sociální sítě.

Doplňkové barvy a jejich definice

1.13

SVĚTLE MODRÁ
VODA, VZDUCH

CMYK: 40/10/10/0
RGB: 164/202/222
#A4CADE
PANTONE: 644 C, U
RAL: 5024

ORANŽOVO-ČERVENÁ
ZEMĚ, OHEŇ

CMYK: 15/85/95/0
RGB: 206/69/31
#CE451F
PANTONE: 173 C, U
RAL: 2002

TMAVÁ ŽLUTÁ

CMYK: 10/27/87/0
RGB: 230/184/50
#E6B832
PANTONE: 7406 C, U
RAL: 1012

TMAVÁ MODRÁ

CMYK: 90/70/20/10
RGB: 45/78/132
#2D4E84
PANTONE: 301 C, U
RAL: 5013

TMAVÁ ŠEDÁ

CMYK: 0/0/0/90
RGB: 55/55/54
#373736
PANTONE: 446 C, U
RAL: 7021

Doporučený poměr zastoupení doplňkových barev

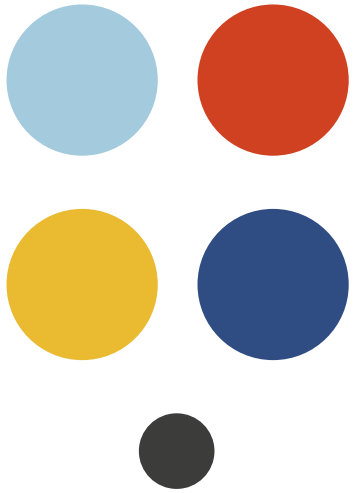

Světle modrá, oranžovo-červená a tmavá žlutá jsou akcentuální barvy pro zvýraznění prvků, např. pro piktogram v kontejneru „D". Tmavá modrá je pro stabilní, konzervativní náladu a tmavá šedá pro text.

Doplňkové barvy se na velké ploše používají především v online prostoru. Přesná definice je v 3. části manuálu, která se zabývá sociálními sítěmi.

V tisku se doplňkové barvy celoplošně používají v případě, kdy jednotlivé materiály je potřeba rozlišit (viz 2. část manuálu, kapitola 2.14).

Doplňkové barvy – možnosti použití

1.14 Všechny doplňkové barvy společnosti je možné použít v procentech sytosti. Jsou doporučeny pro zabarvení piktogramů nebo podkladových ploch, např. v infografice, zobrazení map atd.

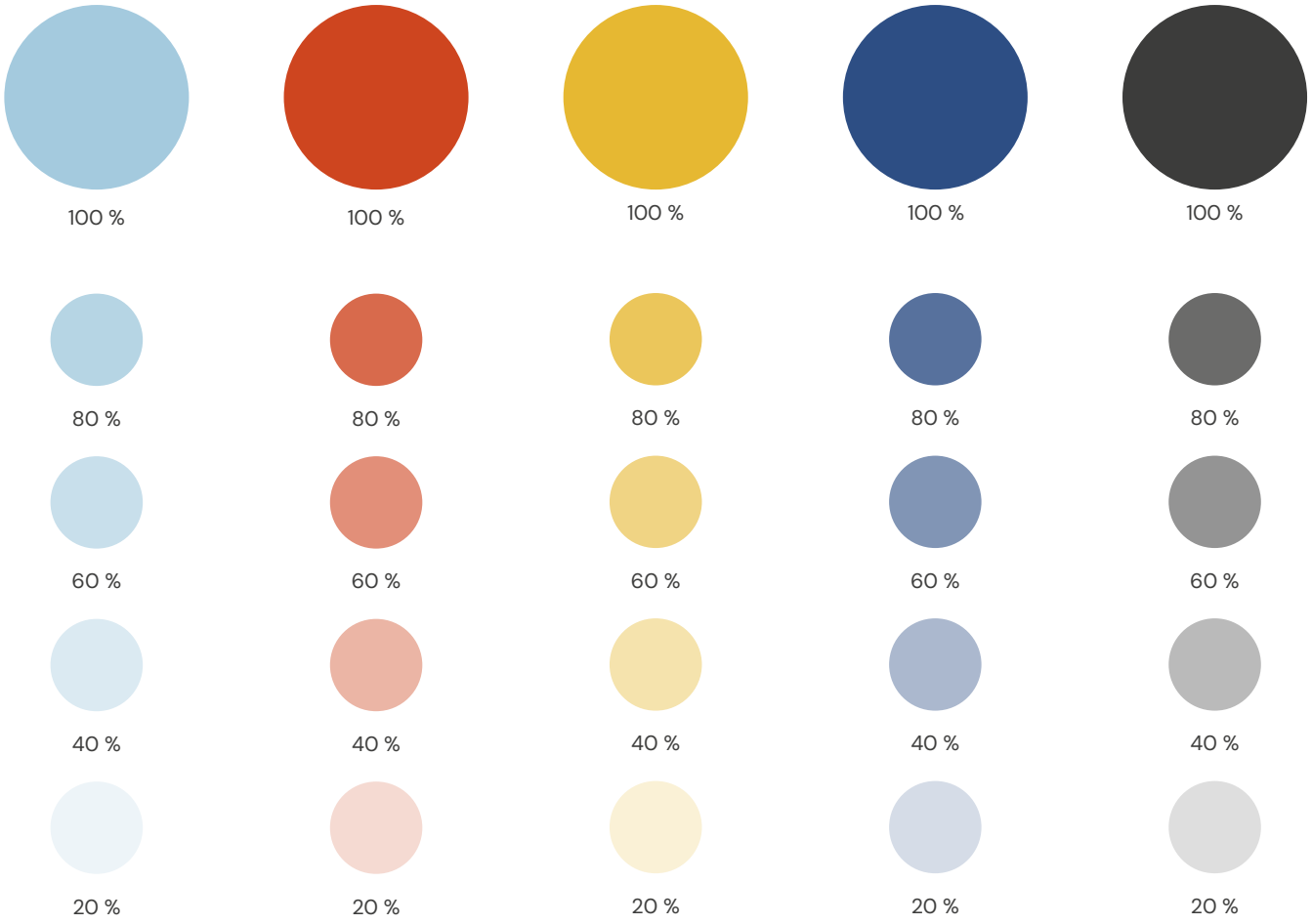

Logo na ploše barev společnosti

1.15 Na ploše v barvě, která patří do základní nebo doplňkové skupiny, jsou povolené varianty znázorněné na této stránce.
Na světlých barvách lze použít logo v základní verzi, na tmavých ve verzi negativ.

Logo na obecné barevné ploše

1.16 Na ploše výrazné barvy je povolena pouze inverzní varianta loga společnosti.
Na velmi jemných a světlých barvách je povoleno použít logo v základní zelené barvě.
Do 49 % černé je povoleno použití základní barevné verze loga. Od 50 % černé pak inverzní varianta.

Logo na fotografii

1.17 Použití určuje jenoduché pravidlo: pokud je barevné pozadí opticky světlejší, užívá se základní verze loga. Na výraznější či tmavší pozadí se vkládá logo v negativu. Vždy je potřeba dodržovat čitelnost celého loga. Preferované umístění loga je v rozích, s respektováním jeho ochranné zóny.

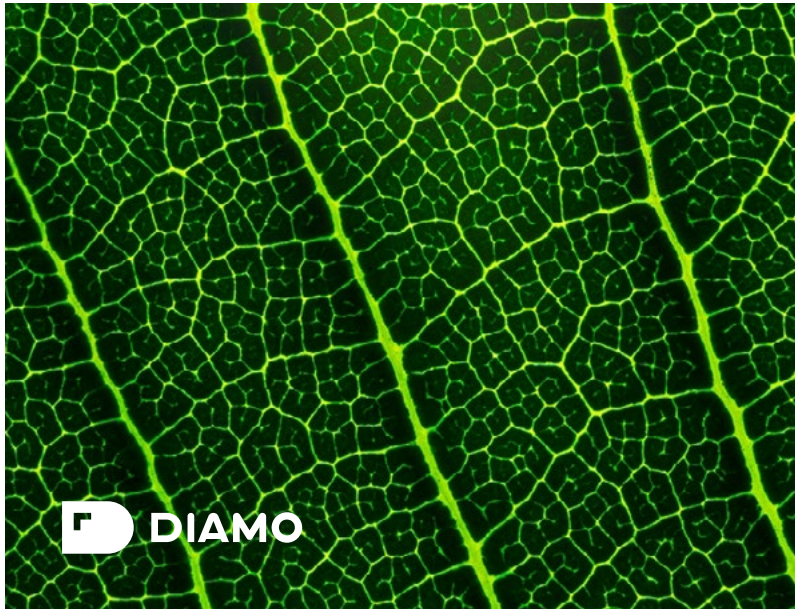

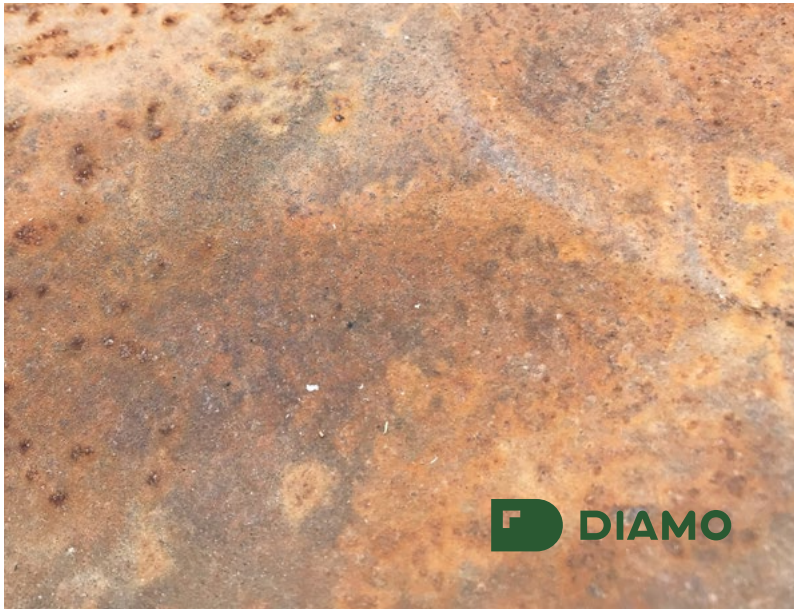

DIAMO

DIAMO

DIAMO

DIAMO

Příklady zakázaných použití loga na fotografii

1.18 Při vkládání loga na foto pozadí je jeho čitelnost na prvním místě. Nežádoucí je použití loga na nehomogenním pozadí, kdy dochází k jeho znehodnocení.

DIAMO

DIAMO

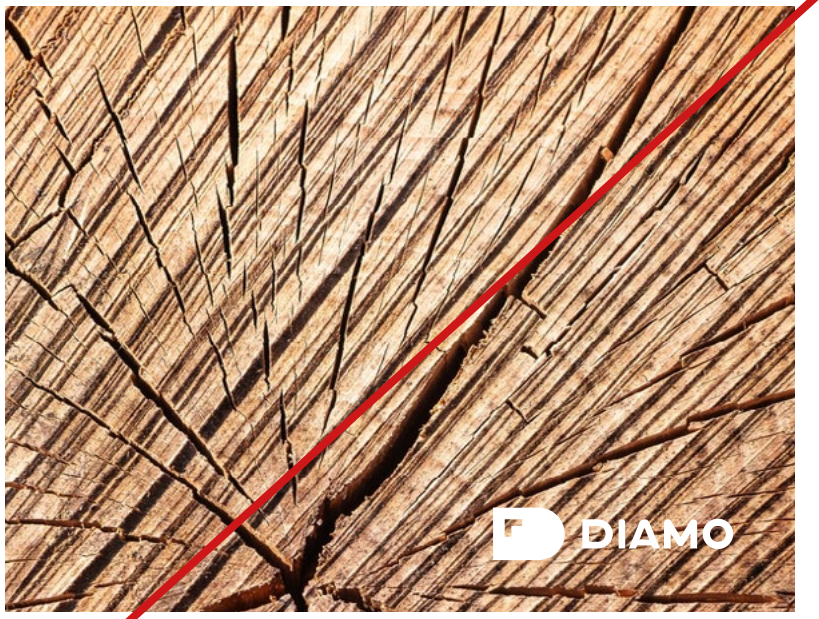
DIAMO

DIAMO

Ko

Základ vizuální komunikace

1.19 Skutečná síla vizuální identity není v samotném logu, ale v celkové schopnosti ožít a stát se přirozenou, autentickou a funkční součástí komunikace ve fyzickém i online světě. V upravené podobě základní tvar loga v komunikaci funguje jako jednoznačně identifikovatelný, a tedy určující grafický prvek, který se stává kontejnerem, schopným nést význam. Ten je dán graficky – v podobě doplňkových piktogramů, čísel či písmen – i textově. Text je navíc vždy uvozen výraznou tečkou.

Spojením tří prvků, z nichž jeden výrazně odkazuje k logu, vzniká určitá komunikační konstanta. Toto pojetí je nejen vizuálně silné, ale především umožňuje široké, nenásilné a velmi funkční využití v celé potřebné škále od firemního merkantilu a akcidenčních tiskovin přes organické zapojení do běžné komunikace v podobě infografiky až po sociální sítě a merchandising.

Komunikační prvky – kontejner, kruh a text

1.20

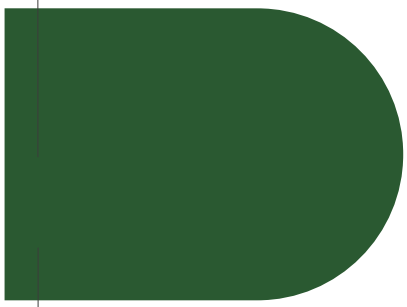

a

Kontejner slouží pro umístění obsahu, například symbolů/ hodnot DIAMO.

Lze jej použít samostatně, na spad i ve výřezu, vždy však tak, aby byl zachován jeho základní charakter.

Barvy kontejneru a jeho obsahu se řídí pravidly popsanými v kapitole 1.22

b

Kruh slouží jako uvození a akcent textové informace.

Barva kruhu se řídí pravidly popsanými v kapitole 1.22

Lorem ipsum

c

Sdělení

Pravidla užití jsou popsána v kapitole 1.21

Definice vztahu komunikačních prvků

1.21

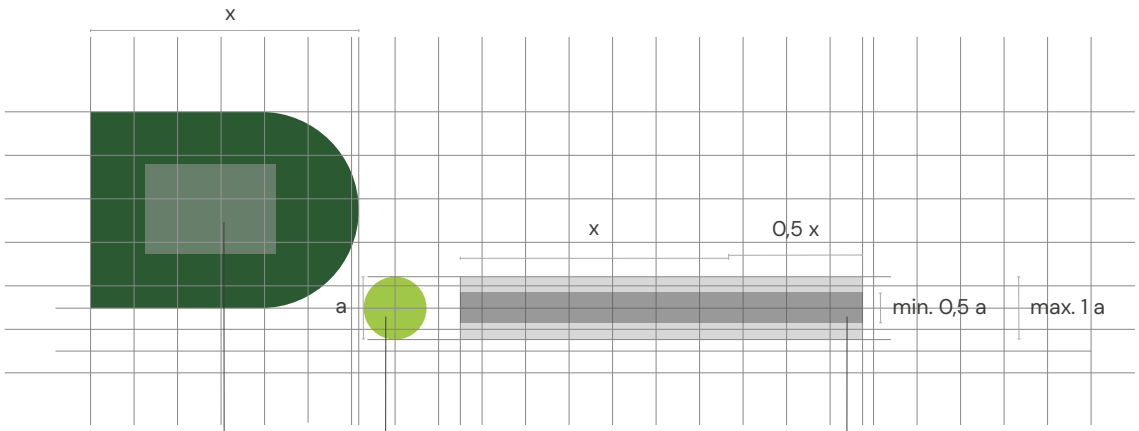

Prostor pro umístění piktogramu, čísla či písmene

Nesmí zaplnit více než 50 %
plochy kontejneru.
Dominantou je vždy kontejner D,
umístěný piktogram je akcentuální prvek.

Kruh

Kruh před textem má funkci
uvozovky, je podporou textace.

V kruhu mohou být v rámci
komunikace umístěna jednotlivá
čísla či písmena, je třeba však dbát
na celkový kontext, jednoduchost,
srozumitelnost a účel.

Prostor pro textové sdělení

Maximální výška písmen nesmí přesáhnout
výšku světle zeleného kruhu.
Minimální výška písmen je polovina průměru
světle zeleného kruhu.

Definice vztahu komunikačních prvků

Příklad umístění symbolu do kontejneru

Je třeba dbát na velikost a barvu piktogramu tak, aby celek byl čitelný a dodržoval pravidla popsaná na předchozí stránce.
Kontejner D a světlezelený kruh mají dané proporce a nesmí se měnit. Jsou součástí balíčku, který obsahuje značku a komunikační prvky.

Příklad umístění textu vedle světlezeleného kruhu

Text musí být umístěn tak, jak je znázorněno na této stránce. Vycentrovaně na střed kruhu a citelně zvoleným prokladem mezi řádky.
Je třeba dbát na mezeru mezi kruhem a textem.
Výška počáteční verzálky nesmí přesáhnout průměr světle zeleného kruhu.
Maximální šířka textu je stanovena na 1,5násobek šířky kontejneru. Preferovány jsou kratší řádky s přelomeným textem zarovnaným na levý prapor.

Barevnost a rytmus komunikačních prvků

1.22 Kontejner D používáme primárně v tmavě zelené barvě. V případě aplikace na reklamní předměty je možné jej použít v bílé a světle zelené barvě.
Kruh je v základu světle zelený a na světle zeleném podkladu je automaticky bílý.
Barva piktogramu v kontejneru D je možná z palety DIAMO barev (kapitola 1.11 až 1.14).
Primární barva textu je tmavá zelená. Další možné varianty jsou znázorněné zde.

a) kontejner → b) kruh → c) text

1. **základní barevná kombinace –** a) tmavá zelená → b) světle zelená → c) tmavá zelená
2. **kombinace na tmavě zelené ploše –** a) bílá → b) světle zelená → b) bílá
3. **kombinace na světle zelené ploše –** a) tmavá zelená → b) bílá → b) tmavá zelená

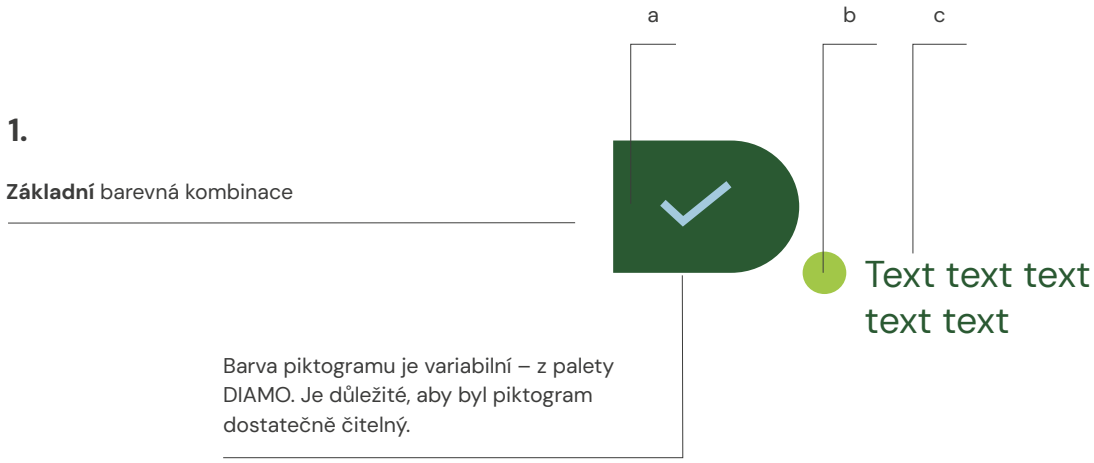

2.

Doporučená barevná kombinace

2.a

Možná barevná kombinace pro zjednodušení tisku

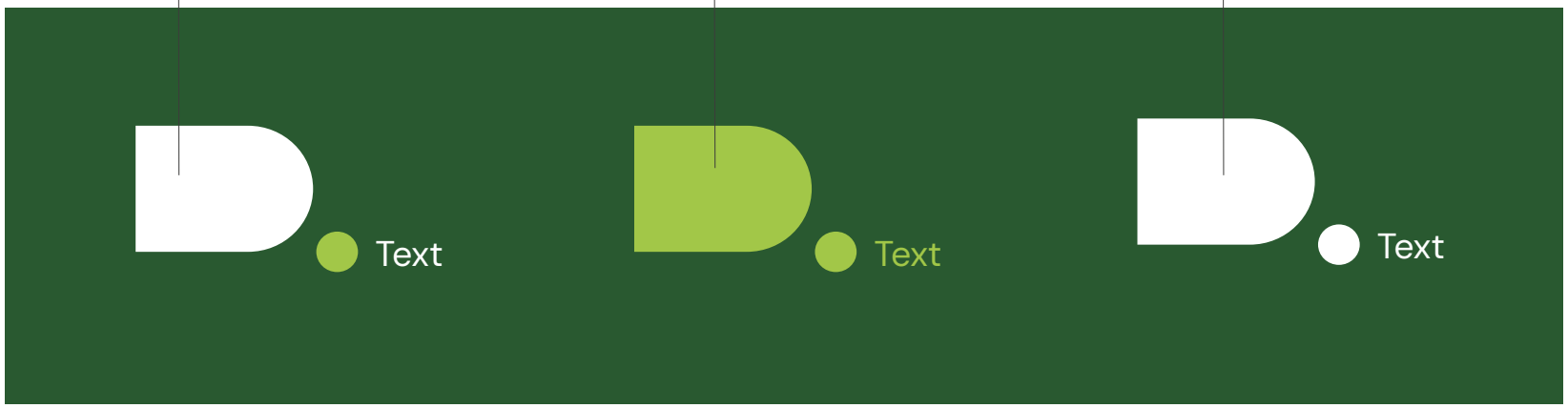

3.

Doporučená barevná kombinace

3.a

Možná barevná kombinace pro zjednodušení tisku

Příklady použití komunikačních prvků

1.23 Kontejner je nositelem zjednodušeného poselství, symbolem zpráv a hodnot společnosti. U textu je nutno dbát na rytmus a využít zvýraznění určitých informací.

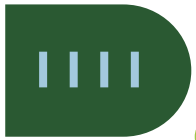

Ovzduší je
pod kontrolou

950 sazenic
87 stromů
26 keřů

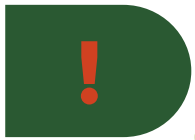

Těžba
sanatorium
neohrozí

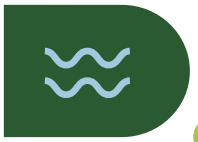

Vyčištěná
důlní voda
pro jezero Most

Příklady použití komunikačních prvků

Na rozdíl od loga je kontejner možné použít přímo na okraj formátu, výhradně na spad vlevo.

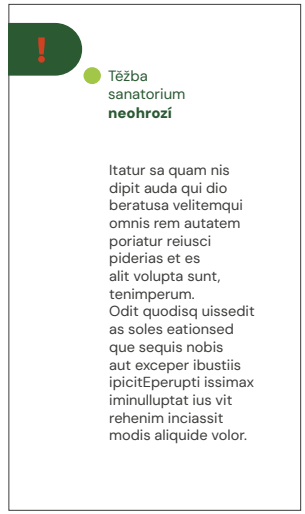

Zakázané barevné varianty komunikačních prvků

1.24 Komunikační prvky lze použít výhradně dle předepsaných barevných kombinací. Vytváření jiných variant je zakázáno. Jedinou výjimkou je půlení kontejneru podélnou osou – tato varianta je povolena bez piktogramu, vždy však s kruhem a textem.

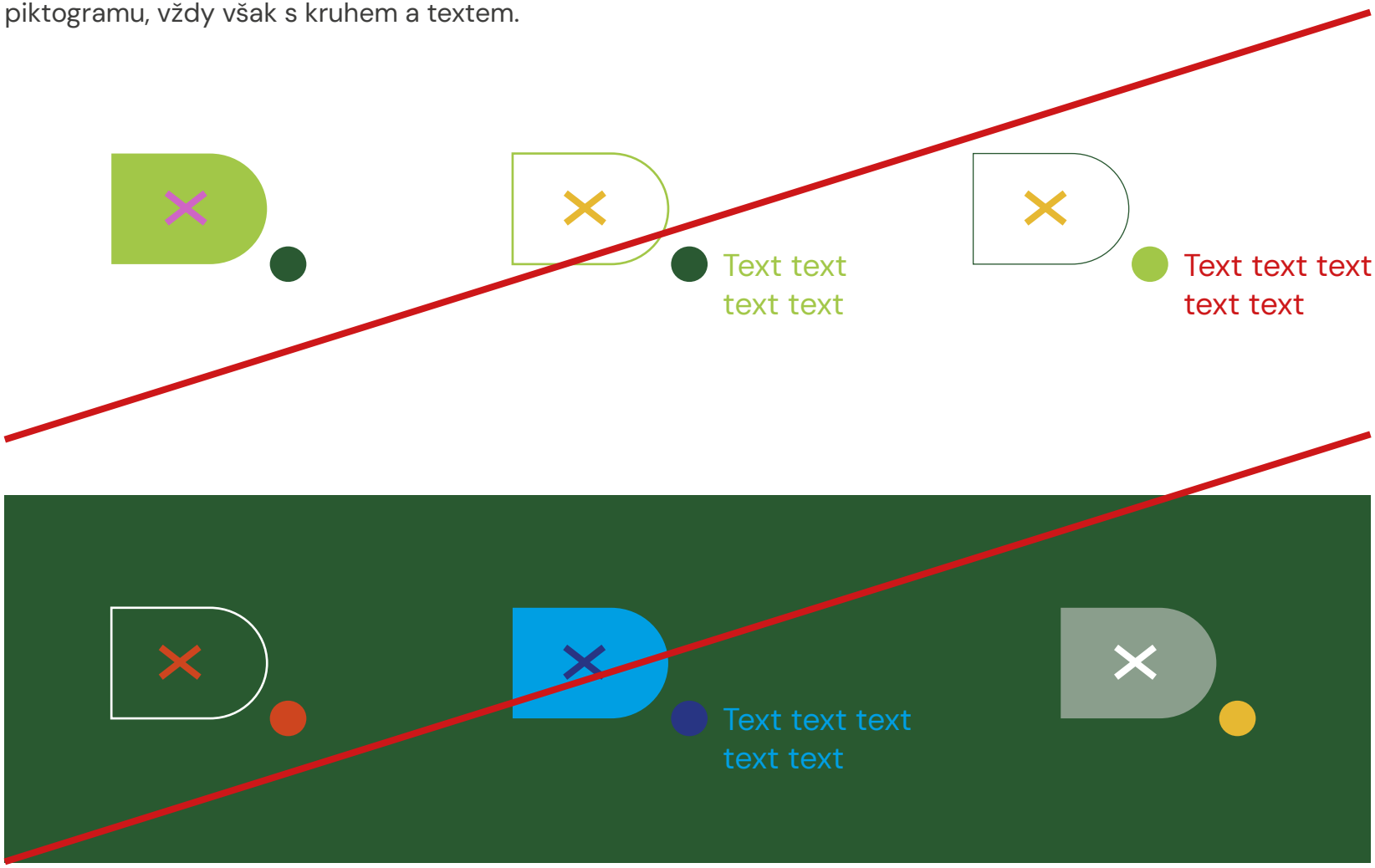

Co není komunikační prvek

1.25 Grafický symbol D se šipkou je součástí celého loga DIAMO. V této podobě nesmí být komunikačním prvkem, nepřiřazujeme k němu kruh a text, nesmí být použit samostatně s výjimkou faviconu a profilové ikony na sociálních sítích.

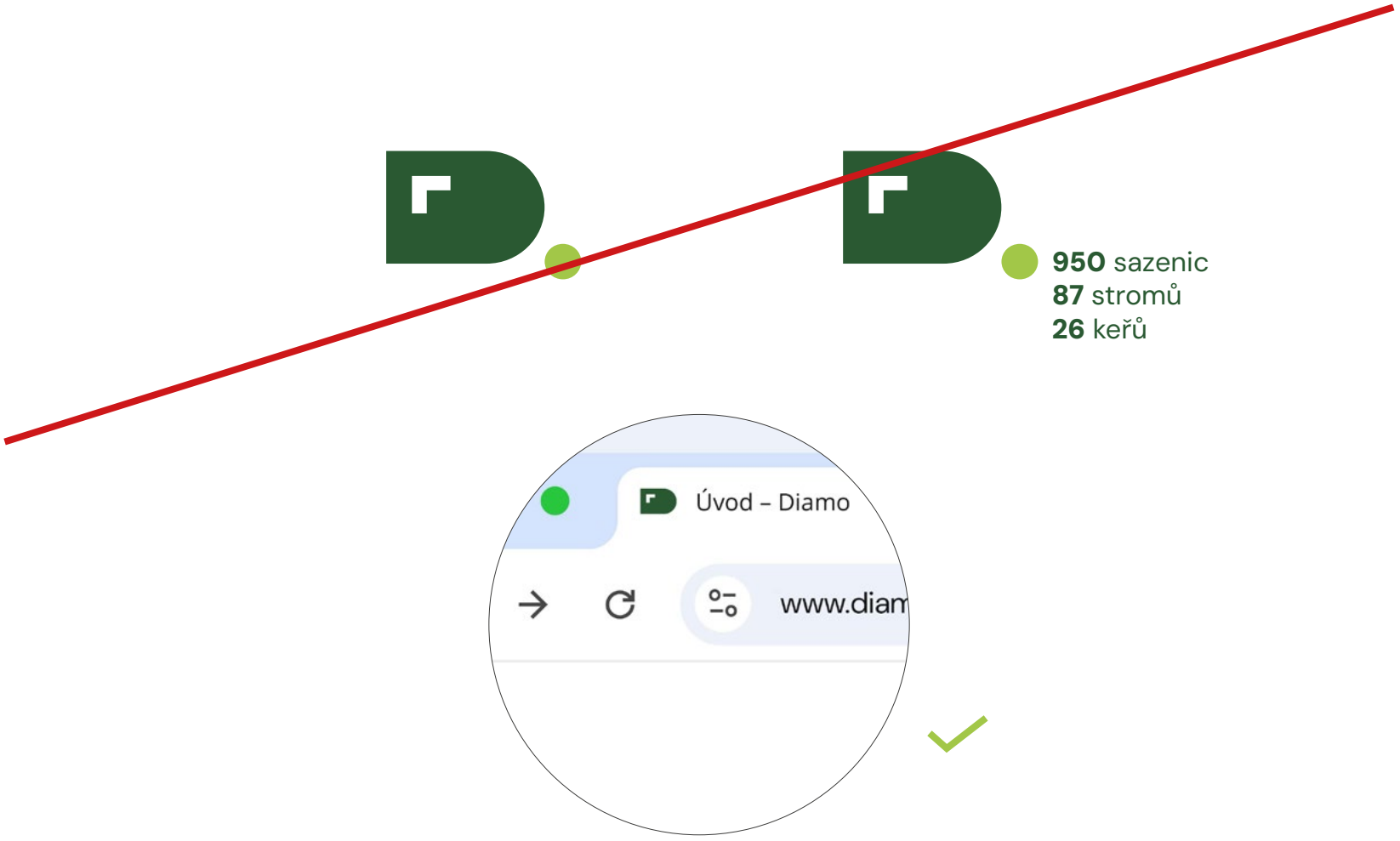

Ty

Základní písmo – definice

1.26 Nápis DIAMO ve značce byl vytvořen autorsky a je použit výhradně v logotypu.
Pro veškerou komunikaci – offline i online – se jako základní písmo používá DM Sans.
Pro vizuální styl společnosti jsou předepsány jeho řezy Regular, Medium, SemiBold, Bold, ExtraBold a Black, všechny i v Italic verzi.

Základní písmo DM Sans – ukázka

1.27

Regular

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž a á b c č d ď e é ě f g h i í j
k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Medium

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž a á b c č d ď e é ě f g h i í j
k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Semibold

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž a á b c č d ď e é ě f g h i í j
k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Bold

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž a á b c č d ď e é ě f g h i í j
k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Extra Bold

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž
a á b c č d ď e é ě f g h i í j k l m n ň o ó p q r ř s š t ť
u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Black

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř
S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž a á b c č d ď e é ě f g h i í
j k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Stažení písma DM Sans zde

Základní písmo – typografie

1.28 Při tvorbě kratší sazby pro lepší rytmiku doporučujeme kombinaci lehčího a těžšího řezu předepsaného fontu. V hladké sazbě dlouhých odstavců doporučujeme řez Regular (a). Bold a Black řezy jsou určeny pro zvýraznění slov (a). Titulky jsou vždy sázeny minuskami s počáteční verzálkou. V titulcích propagačních materiálů lze slova podtrhávat (b). Menší titulky a mezititulky lze sázet verzálkami (c).

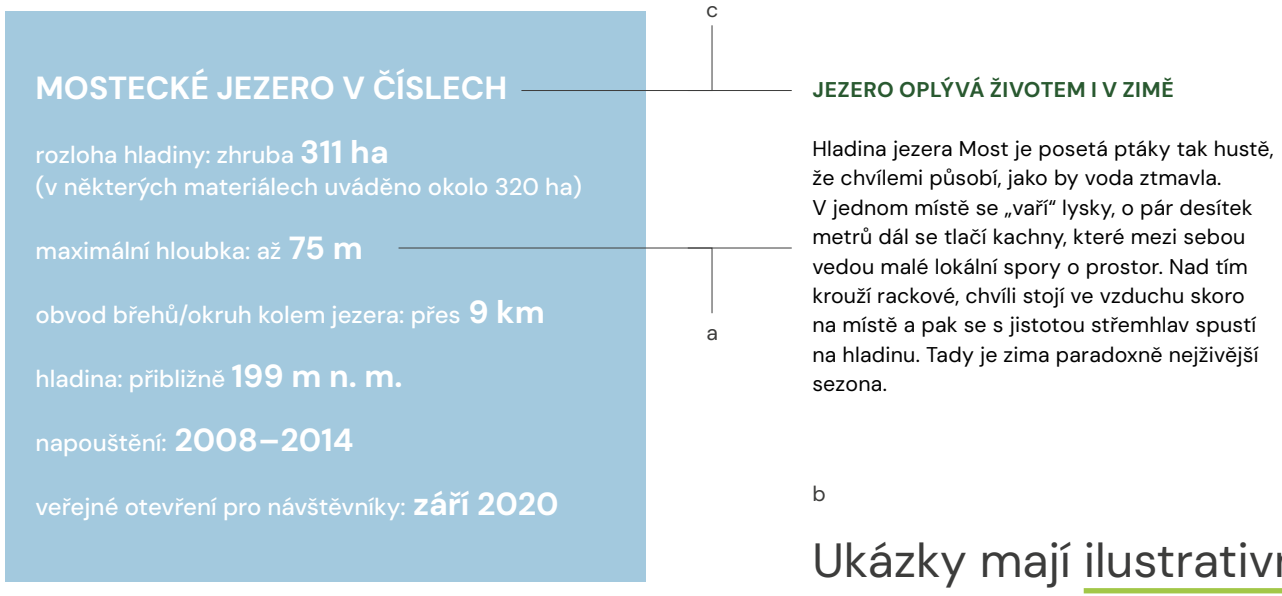

b

Ukázky mají ilustrativní charakter, typografie by vždy měla být přizpůsobena typu a účelu textu.

Doplňkové písmo Arial

1.29 Doplňkové písmo Arial lze použít pouze v případech, kdy není možné (např. z technických důvodů) použít základní písmo DM Sans.

Regular

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž
a á b c č d ď e é ě f g h i í j k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Bold

A Á B C Č D Ď E É Ě F G H I Í J K L M N Ň O Ó P Q R Ř S Š T Ť U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž
a á b c č d ď e é ě f g h i í j k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v w x y ý z ž
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomůcka – písmová osnova a míry

1.30

VERZÁLKY jsou velká písmena.

minusky jsou malá písmena.

Velikost písma (výška písma) se nastavuje v typografických bodech.

Proklad mezi řádky (přesněji – výška řádku) je vzdálenost mezi účařími dvou po sobě následujících řádků textu. Nastavuje se v bodech.

Prostrkání je vzájemná vzdálenost jednotlivých znaků definovaná v relativních jednotkách – zlomcích čtverčíku* (em). Běžné mezery v textu se odvozují jako jeho část (např. půlčík).

**Čtverčík představuje čtverec, jehož výška a šířka odpovídají aktuální velikosti písma. Pokud píšeme písmem o velikosti 12 bodů, čtverčík měří 12×12 b., tedy přibližně 4,23 × 4,23 mm.*

Archiv DIAMO mapuje svou historii v odborném sborníku

Ve sborníku Podbrdsko vyšel odborný článek „Dějiny a současnost Archivu DIAMO“ autorek Petry Kantorové a Barbory Sladkovské.
Text mapuje vývoj podnikového archivu od jeho počátků u Jáchymovských dolů v roce 1946 až po současnost, včetně začlenění archivů Rudných dolů Příbram a OKD. Archiv DIAMO sídlí v Příbrami v areálu šachty č. 15 a je součástí archivní sítě ČR. Článek je dostupný také na webu archivu.

30/38

30 bodů je velikost písma
38 bodů je proklad mezi řádky

18/23/10

18 bodů je velikost písma
23 bodů je proklad mezi řádky
10 bodů je prostrkání mezi jednotlivými literami